

باز آفرینی و حفاظت از میراث شهری

۱۵۷۷ ۴۸۴

حسین جعفری اصل

— حسین بخشی قادیکلایی

معاونت بازوند

عضویت علمی دانشگاه پیام نور

www.ketab.ir

سرشناسه	: جعفری اصل، حسین، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بازآفرینی و حفاظت از بافت‌های تاریخی شهری: بازآفرینی و حفاظت از میراث شهری / حسین جعفری اصل، حسین بخشی قادیکلایی، سجاد بازوند
مشخصات نشر	: تهران: نشر انتخاب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص. : جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۰۷-۹۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۰] - ۱۶۴.
عنوان دیگر	: -- بازآفرینی و حفاظت از میراث شهری.
موضوع	: نوسازی شهری -- ایران
موضوع	: Urban renewal -- Iran
موضوع	: آثار تاریخی -- نگهداری و مرمت
موضوع	: Antiquities-- Collection and preservation
موضوع	: شهرسازی
موضوع	: City planning
شناسه افزوده	: بخشی قادیکلایی، حسین، ۱۳۷۰ -
شناسه افزوده	: بازوند، سجاد، ۱۳۶۳ -
رده بندی کنگره	: ۸۲۸ - ۹۰۹۶ ج۱ / ن۹
رده بندی دیویی	: ۷۰۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۰۷۶۳۲۰

نشر انتخاب

ناشر کتاب‌های دانشگاهی

بازآفرینی و حفاظت از میراث شهری

حسین جعفری اصل، حسین بخشی قادیکلایی، سجاد بازوند

| حروف چینی موسسه مهر | چاپ و صحافی موسسه مهراد |

| چاپ اول ۱۳۹۶ | شمارگان ۱۰۰۰ جلد |

| شابک ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۰۷-۹۱-۵ |

حق چاپ محفوظ است

خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۱۲۶، طبقه چهارم

nashreentekhab.com

nashreentekhab@gmail.com

محدوده‌های نیازمند احیاء، بهسازی و نوسازی واقع در نواحی تاریخی شهرها، پهنه‌های تابسانمان میانی شهرها که حاصل ساخت و ساز دهه‌های اخیر هستند، پهنه‌های شهری با پیشینه روستایی که در اثر گسترش بی‌رویه شهرها در عرصه کنونی شهر ادغام شده‌اند و سکونتگاه‌های غیررسمی که در محدوده شهرها قرار دارند، هدف برنامه‌های احیاء، نوسازی و بهسازی شهری می‌باشد. در این نواحی عمدتاً:

- درآمد سرانه ساکنان کمتر از میانگین شهر و نرخ بیکاری بالاتر از آن است؛
  - واحدهای مسکونی کم‌دوام هستند و تراکم نفر در واحد مسکونی بالاتر از میانگین شهری است و شاهد مشکلات زیست محیطی هستیم؛
  - میزان برخورداری و دسترسی ساکنان به خدمات شهری و وضعیت زیرساخت‌های شهری مطلوب نیست؛
  - بالا بودن ناهنجاری‌های اجتماعی و زمینه بروز آن نسبت به میانگین شهری مشهود است؛
  - هویت تاریخی مورد بی‌توجهی قرار گرفته، شأن و منزلت اجتماعی در این نواحی کاهش یافته و این مسأله منجر به جایگزینی بی‌اتما گردیده است.
- روند کنونی نشانگر آن است که چنانچه رابیر پیشگروانه به کار بسته نشود و اقدامات دولت و شهرداری‌ها در زمینه احیاء، بهسازی و نوسازی مسکن نیز همچون گذشته در مقیاس محدود، مقطعی و بدون توجه به ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی مسأله صورت پذیرد، در بلند مدت شاهد رشد این نواحی و بغرنج شدن مسائل آن‌ها خواهیم بود. زمان بلندمدت دولت در اجرای سند راهبردی این است که تا افق سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران (یعنی ظرف سه برنامه پنجساله آتی) همه شهروندان بتوانند از محیط زندگی مناسب و فرصت‌های اشتغال و درآمد استفاده نمایند، به نحوی که ساکنین از میانگین موجود استانداردهای کیفیت مسکن، سرانه فضای عمومی، خدمات شهری و زیرساخت‌های شهری برخوردار شوند.

فهرست مطالب

۷	فصل اول: تعاریف و کلیات
۸	مقدمه
۱۴	چارچوب مفهومی (نظری)
۱۹	ضرورت و اهمیت پژوهش
۲۱	بافت شهری
۲۲	بخش مرکزی شهر
۲۳	بافت سنتی شهری
۲۴	ویژگی و ارزش بافت سنتی
۲۵	بافت‌های فرسوده شهری
۲۶	گونه‌های بافت فرسوده شهری براساس ماهیت
۲۷	بافت‌های فرسوده دارای میراث شهری
۲۷	بافت‌های فرسوده فاقد میراث شهری
۲۸	بافت‌های فرسوده حاشیه‌ای (سکونتگاه‌های غیررسمی)
۲۹	بازآفرینی شهری
۳۱	تجدید حیات شهری
۳۲	رهیافت تجدید حیات شهری
۳۲	عناصر اصلی رهیافت تجدید حیات شهری
۳۳	فصل دوم: فرهنگ، فضای شهری و بافت تاریخی
۳۴	مقدمه
۳۵	فرهنگ و اهمیت و جایگاه آن
۳۶	فرهنگ، کالبد و رویداد
۳۹	فضای شهری
۴۲	عناصر محتوای فضای شهری
۴۳	عناصر متغیر: فعالیت‌ها
۴۵	عناصر نسبتاً پایدار: حیات مدنی
۴۷	فرهنگ (آیین‌ها و رویدادها) تاثیرگذار بر فضاهاى شهری

۴۷	تعامل آئین های جمعی و ساختار کالبدی شهرهای سنتی ایران
۵۰	فضای شهری خاص ایران (رویکرد فضای مذهبی)
۵۴	باززنده سازی بافت های تاریخی
۵۴	اهمیت احیا و باززنده سازی بافت های تاریخی
۵۷	تبیین جایگاه فرهنگ در رویکرد بازآفرینی (عامل اول باززنده سازی)
۵۹	تبیین جایگاه گردشگری در رویکرد باز آفرینی (عامل دوم باززنده سازی)
۶۲	گردشگری مذهبی
۶۵	فصل سوم: اصل بازآفرینی و باززنده سازی موفق
۶۶	اصل اول: بهبود تنوع کاربری (فعالیت)
۶۶	اصل دوم: تشویق فردگرایی
۶۶	اصل سوم: ایجاد تراکم جمعیتی
۶۸	اصل چهارم: بالا بردن سهولت دسترسی
۶۸	اصل پنجم: آفرینش پیوندهای عملکردی
۶۹	اصل ششم: ساختن یک سامانه هویتی مثبت
۷۵	فصل چهارم: نظارت و کنترل دولتی در پروژه های نوسازی هسته تاریخی شهر
۷۶	مقدمه
۷۷	نظارت دولتی: ارزشها، حامیان و فرآیندهای حفاظت از میراث شهری
۷۸	ارزشهای میراث شهری
۸۰	دست اندرکاران حفاظت از میراث فرهنگی شهری
۸۴	حوزه عملکرد ارزش گذاری و تخصیص منابع
۸۸	پیشرفت در زمینه حفاظت از میراث شهری در امریکای لاتین
۹۴	استفاده مجدد تطبیقی: یک راهکار پایدار در حفاظت از میراث شهری
۹۶	چالشهای راهکار استفاده مجدد تطبیقی در حفاظت از میراث شهری
۱۰۲	ارزشها در میدان عمل: تصمیمگیری در حفاظت از هسته های تاریخی شهری
۱۰۲	نتیجه
۱۰۵	فصل پنجم: تجارب بازآفرینی و باز زنده سازی بافت های تاریخی از گذشته تا کنون

۱۰۶	نمونه‌های حفاظت و بازآفرینی در دوره های تاریخی گذشته در کشورهای خارجی
۱۰۷	ارتباط بین عناصر مصنوع و طبیعی در پیازا پوپولو در رم
۱۰۹	ساختار طراحی شهر پاریس
۱۱۲	ترکیب عناصر طبیعی و مصنوع در شهر پاریس
۱۱۴	پیازادلانسیوریا (میدان قرون وسطایی) در فلورانس ایتالیا
۱۱۶	پروجا، شهرک قرون وسطایی بر فراز تپه‌های اومبریان
۱۱۶	میدان سن مارکو در ونیز ایتالیا
۱۱۹	مجرای فضاء کربنویچ
۱۲۰	نمونه‌های حفاظت و بازآفرینی در دوره های تاریخی گذشته در ایران
۱۲۰	ساختار طراحی شهر عصفهان در دوره صفویه
۱۲۳	مادی‌ها در دوران صفوی
۱۲۴	چهارباغ و باغات صفوی (ارتباط با طبیعت)
۱۲۶	نمونه‌های حفاظت و بازآفرینی مناطق در کشورهای خارجی
۱۲۶	باززنده‌سازی مرکز شهری ملبورن
۱۲۸	استراتژی پلان سال ۱۹۸۵ شهر ملبورن
۱۲۹	بررسی موردی لبه شمالی شهر ملبورن - ارتباط محدوده مرکزی شهر و رودخانه یارا
۱۳۱	نتیجه طرح
۱۳۲	اتصال زمینهای پارک‌د به شرق محدوده مرکزی شهر - حذف موانع شهری
۱۳۴	استراتژی پیشنهادی
۱۳۶	نمونه‌های حفاظت و بازآفرینی معاصر در ایران
۱۳۶	بازآفرینی شهر شیراز
۱۳۷	دسترسی اصلی سواره به منطقه تاریخی
۱۳۸	حلقه توسعه پیرامون منطقه تاریخی
۱۳۸	بازآفرینی شهر اصفهان
۱۳۹	اهداف کلان باززنده سازی بافت تاریخی
۱۴۴	جمع‌بندی
۱۵۳	منابع